

BESØKSRAPPORT

Bofellesskap for personer
med utviklingshemning
i Drammen kommune

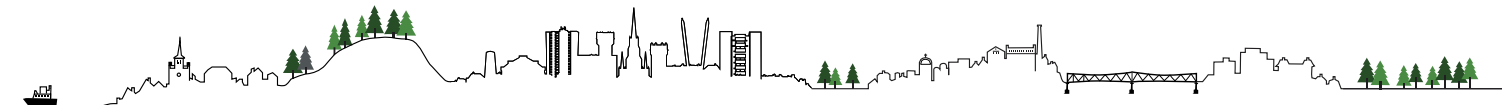
3.-5., 16.-20. og 23.-27. november 2020

Svar til Sivilombudet

Drammen kommune gjorde rapporten fra besøket kjent for tjenestemottakerne, deres nærmeste pårørende og verger, ansatte, ledere og politikere, så snart rapporten fra besøket var offentliggjort. Innholdet i rapporten er gjennomgått på ulike nivåer i vår organisasjon og vi har jobbet sammen om tiltak. Tiltakene som iverksettes skal gjennomføres i alle våre avdelinger for å sikre at anbefalingene blir fulgt opp i hele kommunalområdet. Disse tiltakene vil også fremlegges for tjenestemottakere og deres pårørende og verger ved at denne redegjørelsen vil oversendes til alle.

Alle anbefalingene er jobbet med i saksbehandlingskurs 22. september 2021.

1. Særskilt oppnevning av verge

a) Kommunen bør sikre at verge med mandat etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 begjæres med en gang kommunen anser det aktuelt å fatte vedtak om bruk av tvang.

Tiltak:

- Tydeliggjøre dette i rutinen og lage en oppskrift på hvordan vi går frem ved behov for verge med mandat på kapittel 9.
- Gjennomgå alle vergemål, i kapittel 9 saker og sikre at rett mandat er på plass.
- Tettere dialog med Vergemålsavdelingen

Ansvarlig: Avdelingsledere og ressursperson for kapittel 9

2. Involvering og orientering i avgjørelsesprosessen

a) Kommunen bør sikre og dokumentere at beboer, pårørende og verge har vært aktivt involvert og hørt i vedtaksprosessen.

b) Kommunen bør sikre at den faglige ansvarlige for tjenesten, statsforvalteren, verge og nærmeste pårørende, straks får skriftlig melding om tvangsbruk i nødssituasjoner.

Tiltak:

Faste samarbeidsmøter og observasjon av bruker, dokumentasjon, Post-ut funksjon i Geric og opplæring av personell

Ansvarlig: Fagansvarlige i tiltakene, avdelingsledere og ressursperson for kapittel 9

3. Avgjørelsens innhold og begrunnelse

a) Kommunen bør sikre at avgjørelse om tvang etter kapittel 9 tilfredstiller kravene til begrunnelse og inneholder konkrete vurderinger og informasjon som dokumenterer at vilkårene for tvang er oppfylt.

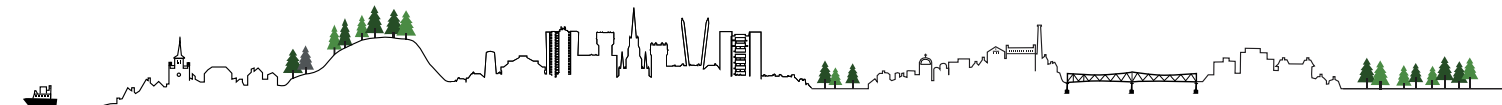
Tiltak:

Gjennomgang av beslutningene / vedtakene for å sikre at vilkårene er oppfylt, særlig konkrete beskrivelser av behovet for bruk av tvang. Konkrete beskrivelser i journal om hvorfor det er behov for tiltakene.

Er Gjennomgå i saksbehandlingskurs 22.September 2021.

Ansvarlig: Faglig ansvarlige for tiltakene og ressursperson for kapittel 9

4. Gjenta eller vedvarende nødssituasjoner

a) Kommunen bør sikre at vedvarende behov for tvang (gjenta nødssituasjoner) identifiseres tidlig, og at det så raskt som mulig utformes vedtak som overprøves av statsforvalteren.

Tiltak:

Endre/ Tydeliggjøre rutine for når arbeid med vedtak skal igangsettes og at arbeidet skal prioriteres. Vurdere vedtak etter 5 hendelser rundt samme person og dokumentere vurderingene som er gjort om det ikke fattes vedtak.

Problemstilling til Statsforvalter, som viser til at det er individuelle vurderinger, men at de vil følge opp tettere fremover.

Ansvarlig: Ressursperson for kapittel 9

5. Perioder med uhjemlet tvang

a) Kommunen bør sikre at det ikke utøves tvang i gjentatte eller vedvarende nødssituasjoner uten gyldig vedtak.

b) Kommunen bør sikre at nytt vedtak sendes statsforvalteren i tide, og at vedtak som ikke blir godkjent av statsforvalteren straks følges opp og sendes inn for ny overprøving.

c) Kommunen bør sikre at prosedyren for beslutning om tvang i nødssituasjon etter § 9-5 tredje ledd bokstav a følges inntil vedtak etter bokstav b er godkjent.

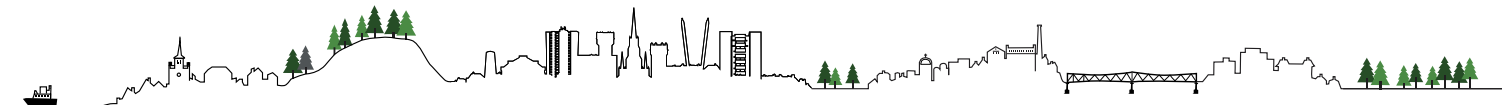

Tiltak

Opplæring av ansvarlige i ressursgrupper og kurs og nytt vedtak ferdigstilles fra faglig ansvarlig 3,5 / 4 mnd. før vedtaket utløper. Tatt opp i kurs og på samling for resurspersoner.

Ansvarlig: Faglig ansvarlig for tiltakene og resursperson for kapittel 9

6. Skjerming i bofellesskapene

a) Kommunen bør sikre at beboere ikke hindres i å forlate boligen sin (skjermes) uten at vilkårene for tvang er oppfylt og at vurderingene er dokumentert i beslutning eller vedtak.

b) Kommunen bør sikre at gjennomføring av skjermingstiltak løpende dokumenteres på en måte som gjør det mulig å vurdere tiltakets nødvendighet og forholdsmessighet.

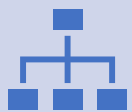
c) Kommunen bør iverksette særlige tiltak for å forebygge langvarige og inngripende skjermingsforløp. Det bør iverksettes særlige tiltak som sikrer at rommet skjerming gjennomføres i, ikke øker belastningen av skjerming.

d) Kommunen bør vurdere om boforholdene og beliggenheten til boligen passer for den enkelte beboer, og vurdere om forhold ved boligen eller bosituasjonen leder til økt tvangsbruk.

Tiltak: Årlig journalgjennomgang, etiske refleksjoner, språkbruk, avklare rom for skjerming og samarbeid med bolig tjenesten for å vurdere behov for endring av bolig og har meldt inn behov for mer tilpassede boliger.

Ansvarlig: Fagrådgivere, avdelingsledere og virksomhetsledere

Skjerming

I Rundskrivet på side 91 defineres skjerming som *«når tjenestemottakeren tas med til et annet rom enn der andre oppholder seg og tilbakeholdes der, eller holdes tilbake på et rom når andre forlater rommet»*. I rapporten etter besøket skriver Sivilombudet at det benyttes *«skjerming i egen leilighet»* som alternativ til tvang, og det er gjenkjennende for oss at personalet gir påminnelser og anbefalinger om å gå inn i egen leilighet ved uro hos personer som oppholder seg i fellesareal. Vi har sett på dette som tiltak for å forhindre bruk av tvang og kan motivere og tilby tjenestemottakere om å bli med i egen leilighet for å forebygge situasjoner med vesentlig skade.

Drammen kommune har tatt opp begrepet skjerming og ser at vi må endre begrepsbruk for å skille på når vi motivere og anbefaler og når vi faktisk gjennomfører skjerming. I helse- og omsorgsloven § 9-2 annet ledd står det: *«Alminnelige oppfordring og ledelse med hånden eller andre fysiske påvirkninger av liknede art anses ikke som bruk av tvang eller makt»*. Det oppstår fra tid til annen situasjoner der vi benytter oss av dette uten at tjenestemottaker motsetter seg, og tar imot veiledning og oppfordringer.

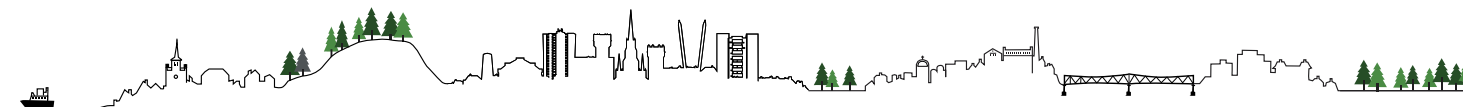

Skjerming

Skjerming pågår i tjenestemottakerens leiligheter og det er ikke etablert egne skjermingsrom overfor noen personer. Det er vurdert at noen har behov for særlig stimulusfattige miljøer og at de blir urolig av å ha for mange ting tilgjengelig i leiligheten.

Overfor den ene personen rapporten viser til, med bruk av skjerming og kjetting på døren, har det i etterkant av Sivilombudsbesøk vært gjennomført en heldagsamling med ansattgruppa, der spesialisthelsetjenesten også var til stede. Rapport fra Sivilombudet ble gjennomgått og det er gjennomført en ny diagnosevurdering av tjenestemottaker. Det ble samtidig i samhandling med spesialisthelsetjenesten besluttet å gjøre en registrering, over en 4 ukers periode, på hvor ofte og lenge lenken på døren ble brukt. Registrering viste at denne ikke ble brukt og derav er dørlenken nå fjernet.

7. Tvang i omsorgssituasjoner

a) Kommunen bør sikre at det ikke blir utøvd tvang uten at de foreligger avgjørelser om dette og tiltaket er nødvendig og forholdsmessig.

Tiltak: Journalgjennomgang og internrevisjoner årlig.

Ansvarlig: Fagrådgivere og ressurspersoner kapittel 9.

8. Mangler ved journalføring

a) Kommunen bør sikre god journalføring som muliggjør kontroll og etterprøving.

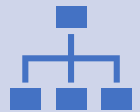
Tiltak:

-Journalgjennomgang rundt de som har vedtak (internrevisjon), av faglig ansvarlig for tiltaket.

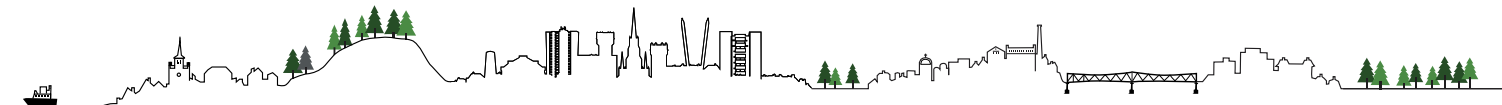
-Opplæring i beskrivelse av konkrete situasjoner der det har vært uro mm.

Årlig journalrevisjon og opp i årlig kurs i kapittel 9

Alle ansatte tar Qudos e-læringskurs i dokumentasjon

Ansvarlig: Faglig ansvarlig for tiltaket, fagrådgivere og avdelingsledere

9. Bemanningssituasjonen for beboere med særlige utfordringer

a) Kommunen bør sikre at beboere med særlige utfordringer ivaretas av ansatte med høy kompetanse for oppgaven.

Tiltak:

Konkretisere opplæringsrutiner og sikre riktig kompetanse, god veiledning og systemer for kollegastøtte.

Rekruttere ansatte – lønnstillegg for arbeid med særlige utfordringer

Meldes i overordnet rekrutteringsstrategi

System for ressurspersoner i verge og opplæring av alle ansatte

Ansvarlig: Avdelingsledere, kommunalsjef og ansvarlig for vergeopplæring/ trening i kommunen

Ingen tid å miste

I rapporten «Ingen tid å miste» som er en kartlegging av kompetansesituasjonen i de kommunale tjenestene til personer med utviklingshemming og gjennomført, av FO og NAKU, i 2020 gjenkjenner vi utfordringen med lav andel ansatte med treårig høyskoleutdanning generelt, og vernepleiere spesielt. Dette er også nevnt i møtefora med overordnede faglig ansvarlige for kapittel 9 i Oslo og Viken 28.09.2021.

Drammen kommune har søkt etter ansatte med høgskoleutdanning i flere av de avdelingene som gir tjenester til tjenestemottakere med særlige utfordringer. Så langt har vi utfordringer med å rekruttere ansatte med høgskoleutdanning i noen konkrete avdelinger.

Vi har tatt et initiativ overfor Universitetet i Sør-Øst for å forsøke å få til en desentralisert utdanning slik at noen av de ansatte vi har i dag, kan får muligheten til å ta en slik utdanning. I dag er det for få studieplasser og få desentraliserte ordninger.

10. Generelle begrensninger i bevegelsesfriheten

a) Kommunen bør sikre at beboernes generelle rett til bevegelsesfrihet ivaretas.

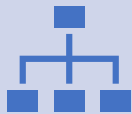

Tiltak:

Gjennomgang av tiltaksplaner og miljøregler, ansatte skal kunne regelverket og vite at de ikke har anledning til å begrense brukerne med mindre det er fattet vedtak om dette, språkbruk og etisk refleksjon.

Årlig journalgjennomgang.

Avklare med Statsforvalter om muligheten til å tilrettelegge ved å begrense tilgang på fellesarealer.

Ansvarlig: Fagansvarlige, fagrådgivere og ressursperson kapittel 9

11. Manglende vergetrening

a) Kommunen bør sikre at alle ansatte får jevnlig og god opplæring i lovverket om bruk av tvang og veiledning i hvordan tvang kan forebygges.

b) Kommunen bør sikre at alle ansatte får opplæring og trening i konflikthåndtering og bruk av vergeteknikker.

Tiltak:

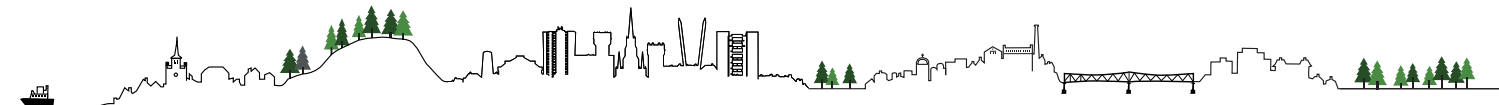

a) Lage en konkret opplæringsplan for alle ansatte i kapittel 9 og følge opp denne

b) Vise til kommunens overordnede plan, gjennomgå veilederen, lage en opplæringsplan for alle ansatte. Avklare dette punktet, hva legges i «vergeteknikker».

Ansvarlig: Avdelingsledere og fagrådgivere

Opplæring kapittel 9

Ansatt:	Aktivitet:	Når:	Ansvarlig:
Alle ansatte også vikarer	Dette må jeg kunne Digitalt nyansattkurs E-læring i samtykke og tvang Skrive melding Delta i etisk refleksjon og internopplæring	Ved oppstart Ved oppstart Årlig Årlig Årlig	Avdelingsleder Avdelingsleder Avdelingsleder Ressursperson Ressursperson
Ansatte som gjennomfører tvangstiltak	E-læring i samtykke og tvang Skrive melding Delta i etisk refleksjon og internopplæring Heldagskurs i kapittel 9	Årlig Årlig Årlig Hvert tredje år	Avdelingsleder Avdelingsleder Ressursperson Ressursperson
Faglig ansvarlig for vedtak	E-læring i samtykke og tvang Skrive melding Delta i etisk refleksjon og internopplæring Heldagskurs i kapittel 9 Heldagskurs i saksbehandling Årlig samling	Årlig Årlig Årlig Hvert tredje år Hvert andre år Årlig	Avdelingsleder Ressursperson Ressursperson Avdelingsleder Avdelingsleder
Ressurspersoner	E-læring i samtykke og tvang Skrive melding Delta i etisk refleksjon og internopplæring Heldagskurs i kapittel 9 Heldagskurs i saksbehandling Årlig samling Møter i ressursgruppa	Årlig Årlig Årlig Hvert tredje år Hvert andre år Årlig 6 ganger pr. år	Avdelingsleder Ressursperson Ressursperson Avdelingsleder Avdelingsleder Avdelingsleder OFA /Fagrådgivere OFA /Fagrådgivere

12. Bruk av medisiner ved utfordrende atferd

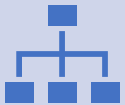

a) Ved bruk av beroligende medikamenter bør kommunen være bevisst på at det ikke gis over lengre perioder uten å ha vurdert det helhetlige behandlingstilbudet til beboeren.

Tiltak:

- Dokumentasjon på vurderinger (ha fastsatte kriterier) og anbefalinger i journal.
- Bruke e-link for å dokumentere samhandling
- Gjennomgå journal hos brukere ved bruk av beroligende medikamenter.

Ansvarlig: Avdelingsleder

13. Beskyttelse mot vold og overgrep

a) Kommunen bør iverksette tiltak for å øke ansattes bevissthet og kunnskap om vold og overgrep slik at ansatte settes i stand til å oppdage slike forhold.

b) Kommunen bør gjennomgå om alle beboere som kan ha behov for det, har fått opplæring og veiledning i god seksuell helse.

Tiltak:

a) Ansatte gjøres kjent med rutine, veileder og gjennomfører e-læringskurs jf. veilederen

b) Gjennomgå alle brukere og iverksette individuelle tiltak jf. veilederen og henvise til spesialisthelsetjenesten ved behov, interne kurs og refleksjon

Ansvarlig: Avdelingsledere og fagrådgiver

Veien videre

- Tidsplan for gjennomføringer av de enkelte aktivitetene tas opp i ledermøte
- Endringer er allerede iverksatt ved gjennomgang av vedtak
- Kontakt med Statforvalter er opprettet

